

DM-001-001232

Seat No. _____

B. A. (Sem. II) (C.B.C.S) Examination

April / May – 2015

Philo. : Paper-IV

(Intro. to Epistemology) (Core)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001232

Time : 2 $\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (૧) બંને વિભાગનાં જવાબ મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં જ લખવા.
(૨) પ્રશ્ન નં. ૧ (MCQ) દરેક પ્રશ્નનાં ગુણ સરખા છે.

વિભાગ – ૧

૧ MCQ :

૨૦

- (૧) નીચેનામાંથી સત્ય અંગેનો કયો સિદ્ધાંત નથી ?
(A) અનુરૂપતા (B) વાસ્તવવાદ
(C) વ્યવહારવાદ (D) સંવાદિતા
- (૨) ઈન્દ્રિયોના માધ્યમથી મળતું જ્ઞાન
(A) પ્રત્યક્ષ (B) અનુમાન
(C) શબ્દ (D) સાદૃશ્ય
- (૩) 'જે ઉપયોગી છે તે સત્ય છે' – આ વિધાન કયા સિદ્ધાંતનું સમર્થન કરે છે ?
(A) એકત્વવાદ (B) અનુરૂપતા
(C) વ્યવહારવાદ (D) સંવાદિતા
- (૪) ચિદ્રુઓનો વિચાર આપનાર તત્ત્વચિંતક
(A) ડેકાર્ટ (B) લાઈબ્નીઝ
(C) હ્યુમ (D) બ્રેડલે
- (૫) બર્કલે અનુસાર જ્ઞાન
(A) બુદ્ધિગમ્ય (B) અનુભવગમ્ય
(C) સંવેદનાત્મક (D) તર્ક

(૬) કર્તા હેતુના સંતોષને મહત્વ આપે તેને,

- (A) આદર્શવાદી (B) વ્યવહારવાદી
(C) વાસ્તવવાદી (D) અનુભવવાદી

(૭) 'જોવું એ જાણ્યા બરાબર છે' – આ ઉક્તિ જ્ઞાન મેળવવાના કયા વાદ સાથે સહમત છે ?

- (A) પ્રત્યક્ષ (B) અંતઃસ્ફૂરણા
(C) શબ્દ (D) અનુમાન

(૮) 'હું વિચારુ છું માટે હું છું' આ વિધાન કોનું છે ?

- (A) ડેકાર્ટ (B) સ્પીનોઝા
(C) લોક (D) હેગલ

(૯) મન અને શરીર વચ્ચે આંતરક્રિયા કર્ષ ગ્રંથિથી થાય છે ?

- (A) થાઈરોઈડ ગ્રંથિ (B) પિચ્યૂટરી ગ્રંથિ
(C) ઈન્દ્રિયો (D) મન

(૧૦) નીચેનામાંથી અનુભવવાદી ચિંતક કોણ નથી ?

- (A) લોક (B) બર્કલે
(C) હ્યુમ (D) ડેકાર્ટ

(૧૧) 'પ્રાથમિક ગુણો' શબ્દ કોણ વાપરે છે ?

- (A) જહોન લોક (B) ડ્યુઈ
(C) સ્પીનોઝા (D) બર્ગસા

(૧૨) પાશ્ચાત્ય અનુમાનમાં વિધાનોની સંખ્યા કેટલી ?

- (A) એક (B) ત્રણ
(C) બે (D) ચાર

(૧૩) હ્યુમની જ્ઞાનમીમાંસા છે

- (A) શંકાવાદી (B) અનાત્મવાદી
(C) બુદ્ધિવાદી (D) બધાથી પર

(૧૪) 'દ્રવ્ય = પ્રકૃતિ = ઈશ્વર' કયા બુદ્ધિવાદી તત્ત્વચિંતક જણાવે છે ?

- (A) લોક (B) સ્પીનોઝા
(C) હ્યુમ (D) હેગલ

(૧૫) પાશ્ચાત્ય તત્ત્વજ્ઞાનમાં સામાન્ય રીતે સત્યના સિદ્ધાંતોની સંખ્યા કેટલી ?

- (A) એક (B) ત્રણ
(C) ચાર (D) પાંચ

(૧૬) અનુરૂપતાના માપદંડને માન્યતા સાથે સંબંધ છે ?

- (A) હા (B) કંઈ નહીં
(C) નથી (D) છે અને નથી

(૧૭) વ્યવહારવાદી દાર્શનિકોના મતે અર્થ અને તેની સત્યતાનું પાસું

- (A) સંવાદિતા (B) આદર્શ
(C) અનુરૂપતા (D) વ્યવહાર

(૧૮) 'જ્ઞાન માત્ર અનુભવથી મળે' આવું માનનારો સિદ્ધાંત

- (A) બુદ્ધિવાદ (B) અંતઃસ્ફૂરણા
(C) અનુભવવાદ (D) સંશય

(૧૯) 'માનવ મન કોરી પાટી જેવું છે' – આ વિધાન કોનું ?

- (A) બર્કલે (B) લોક
(C) સ્પીનોઝા (D) કેન્ટ

(૨૦) અનુમાનમાં આવતો શબ્દ 'અનુ'નો અર્થ શું ?

- (A) આગળથી (B) ફરીથી
(C) વચ્ચે (D) પછીથી

વિભાગ - ૨

- ૧ જ્ઞાન પ્રાપ્તિના સાધન તરીકે અનુમાનની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. ૧૦
- અથવા
- ૧ ખ્યાલનું સ્વરૂપ વર્ણવો, ખ્યાલ અને પ્રતિમાનો ભેદ સ્પષ્ટ કરો. ૧૦
- ૨ જ્ઞાનપ્રાપ્તિના સાધન તરીકે પ્રત્યક્ષની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. ૧૦
- અથવા
- ૨ જ્ઞાનમીમાંસા એટલે શું ? જ્ઞાનમીમાંસાનો તત્ત્વજ્ઞાન સાથેનો સંબંધ સમજાવો. ૧૦
- ૩ કોઈપણ એક વિશે નોંધ લખો :
- (૧) અંતઃ સ્ફૂરણા
- (૨) વ્યવહારવાદ અને સત્ય
- ૪ (અ) કોઈપણ એક વિશે નોંધ લખો :
- (૧) શબ્દ પ્રમાણ
- (૨) અનુમાનના પ્રકારો
- (બ) કોઈપણ એક વિશે નોંધ લખો :
- (૧) પ્રત્યક્ષ
- (૨) ઉપમાન
- ૫ નીચેનાં પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (કોઈપણ બે)
- (૧) સાદૃશ્ય પ્રમાણનું સ્વરૂપ સમજાવો.
- (૨) બુદ્ધિવાદના પાયાના સિદ્ધાંતો જણાવો.
- (૩) પ્રત્યક્ષની મર્યાદાઓ સ્પષ્ટ કરો.
- (૪) 'સંવેદન જ્ઞાનનો પાયો છે' - સમજાવો.